

Český olympijský výbor a COVID-19

Níže uvedený text posuzuje aktivity Českého olympijského výboru k zajištění prevence a zabránění šíření nákazy SARS-CoV-2 mezi účastníky LOH TOKIO 2020. Vychází z materiálů vydaných pro účastníky LOH jak ČOV, tak MOV a z dostupných dat o průběhu pandemie COVID-19 včetně dat osobních a dat o zdravotním stavu konkrétních osob. Z tohoto důvodu považujte prosím zpracovaný text za důvěrný.

1. Onemocnění COVID-19 vyvolané virem SARS-CoV-2: mezinárodní situace (svět), rok 2019 – 2021

Dne 31. prosince 2019 byl v čínském Wu-chanu, prostřednictvím „Municipal Health and Health Commission“, nahlášen klastř případů plicní pneumonie neznámé etiologie, vyznačující se společným zdrojem expozice vyskytující se na místním trhu (Wuhan's „South China Seafood City“). Další šetření odhalilo nový typ koronaviru (SARS-CoV2), jako původce těchto respiračních onemocnění. Epidemie se rychle rozšířila a postupně zasáhla ostatní části Číny a další země po celém světě.

Dne 30. ledna 2020 vyhlásila Světová zdravotnická organizace (WHO) epidemii onemocnění COVID-19 za mimořádnou událost v oblasti veřejného zdraví mezinárodního významu (Public Health Emergency of International concern, PHEIC) a pověřila „Committee's advice“ k vydání doporučení podle Mezinárodních zdravotnických předpisů (též Mezinárodní zdravotní řád 2005) – International Health Regulations 2005, IHR. Dne 11. března 2020 byla generálním ředitelem WHO vyhlášena pandemie onemocnění COVID-19. Třetí, čtvrté, páté, šesté, sedmé a osmé zasedání mimořádného výboru – „IHR Emergency Committee“ pro COVID-19 se uskutečnilo v Ženevě dne 30. dubna 2020, 31. července 2020, 29. října 2020, 14. ledna 2021, 15. dubna 2021 a 14. července 2021. Během jednání výbor vždy dospěl k závěru, že pandemie onemocnění COVID-19 stále pokračuje a nadále představuje hrozbu pro veřejné zdraví (PHEIC).

Od 31. prosince 2019 do 35. týdne 2021 bylo zaznamenáno celkem 221 357 113 případů onemocnění COVID-19 (v souladu s „case“ definicemi a testovacími strategiemi v postižených zemích), včetně 4 573 597 úmrtí. V zemích EU/EEA bylo hlášeno 37 152 815 případů onemocnění, včetně 757 489 úmrtí.

<https://covid19-country-overviews.ecdc.europa.eu/> <https://www.ecdc.europa.eu/en/current-risk-assessment-novel-coronavirus-situation>
<https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/threat-assessment-emergence-and-impactsars-cov-2-delta-variant>
<https://vaccinetracker.ecdc.europa.eu/public/extensions/COVID-19/COVID-19.html#globaloverview-tab>
[https://www.who.int/news/item/15-07-2021-statement-on-the-eighth-meeting-of-the-international-health-regulations-\(2005\)-emergency-committee-regarding-the-coronavirus-disease-\(COVID-19\)-pandemic](https://www.who.int/news/item/15-07-2021-statement-on-the-eighth-meeting-of-the-international-health-regulations-(2005)-emergency-committee-regarding-the-coronavirus-disease-(COVID-19)-pandemic)

2. Možnosti prevence nákazy SARS-CoV-2

Podobně jako u jiných infekčních nákaz spočívají možnosti prevence nákazy způsobené koronavirem SARS-CoV-2 (dále též „nový typ koronaviru“) v přerušení či omezení přenosu infekčního agens ze zdroje nákazy na vnímavého jedince.

COVID-19 je vysoce infekční onemocnění, které je způsobeno novým typem koronaviru. Virus je schopný se přenášet z člověka na člověka, šíří se zejména vzdušnou cestou pomocí aerosolu, kapének a také následkem tělesného kontaktu. Světová zdravotnická organizace vydala odhad, že hodnota indexu nakažlivosti R_0 se může pohybovat v rozmezí 1,4–2,5, což je podobné jako u nemoci SARS. Inkubační doba se pohybuje přibližně mezi 1 až 14 dny[24] a i během ní je nemoc infekční.[25] Přenos viru na další osoby byl potvrzen v období 1–3 dny před projevem příznaků onemocnění.[26] Medián inkubační doby je přibližně 5 dní.

Přesná cesta přenosu je zřídka přesvědčivě prokázána,[13] ale k infekci dochází hlavně tehdy, když jsou lidé dostatečně blízko sebe. Virus se může šířit až 2 dny předtím, než infikované osoby projeví příznaky, a od jedinců, kteří nikdy nepociťují příznaky. Lidé zůstávají infekční po dobu až 10

dnů při středně závažných případech a 2 týdny ve vážných případech. Virus se šíří snadněji ve vnitřních prostorech a v davu.

Pro diagnózu onemocnění byly vyvinuty různé testovací metody. Standardní diagnostickou metodou je reverzní transkripční polymerázová řetězová reakce v reálném čase (PCR test) výtěrem z nosohltanu.

Preventivní opatření zahrnují:

- fyzický či společenský odstup, minimalizace vzájemných kontaktů a vyhýbání se větším shromážděním,
- větrání vnitřních prostor, ventilace a filtrace vzduchu ve veřejných prostorech
- zakrývání úst a nosu při kašli a kýchání,
- důsledná a častá hygiena rukou a udržování neumytých rukou pryč od obličeje, dezinfekce rukou po pobytu v místech, jako jsou obchody nebo veřejná doprava
- časté mytí a dezinfekce povrchů, které užívá více členů domácnosti, spolupracovníci v zaměstnání, děti ve škole apod.
- pestrá strava a zdravý životní styl, přiměřený pohyb venku;
- nařízení a umístění ohrožených osob (osoby v kontaktu s potvrzeným případem onemocnění COVID-19) do karantény,
- nařízení a umístění osob s potvrzeným případem onemocnění do izolace (domácí nebo ve zdrav. zařízení),
- doporučení (nařízení) použití roušek, obličejových masek nebo jiného zakrytí dýchacích cest k minimalizaci rizika přenosu nákazy.
- Bylo vyvinuto několik vakcín proti COVID-19, většina států světa zahájila očkovací kampaně a samotné očkování, jehož rozsah je ovšem závislý na přístupnosti dostatečného množství vakcín.
- V průběhu pandemie COVID-19 byly vyvinuty léky, které zpomalují a zastavují virus, avšak primární léčba byla a je symptomatická. Zahrnuje léčbu příznaků, podpůrnou péči, izolaci a další opatření.

Pro účinnost výše uvedených preventivních opatření osobní odpovědnost každého jednotlivce při jejich dodržování a zdravotní gramotnost, která přispívá k zajištění potřebné míry proočkovanosti populace jako zásadního preventivního opatření.

3. Činnost Českého olympijského výboru k zajištění zdravotního zabezpečení českého olympijského týmu v době přípravy a v době konání Olympijských her TOKIO 2020 (2021)

Problematikou zdravotního zabezpečení českého olympijského týmu se Český olympijský výbor (ČOV) intenzivně zabýval od léta 2020, připravil strategii a vytýčil jasné cíle, co dělat k omezení vzniku nákazy a jejího šíření mezi členy Českého olympijského týmu (ČOT).

Problematika zdravotního zabezpečení účastníků Olympijských her TOKIO 2020 (2021) (OH TOKIO) byla řešena ve spolupráci s Mezinárodním olympijským výborem, s pořádatelkou – Japonskem a také ve spolupráci s jednotlivými sportovními svazy.

Prostřednictvím své Lékařské komise ČOV zajistil již v roce 2019 ve spolupráci s odborníky v cestovní medicíně z Institutu postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví a 2. Lékařské fakulty University Karlovy v Praze vydání „**Informace o některých zdravotních rizicích a možnostech prevence**“ určené pro sportovní veřejnost a reprezentanty kvalifikované na XXXII. Letní olympijské hry. Informace v rozsahu 3 stránek textu shrnuje zásadní informace ke zdravotním rizikům jak infekčním (spalničky, zarděnky, japonská encefalitida, rickettsiální a enterovirové infekce), tak neinfekčním (otrava tetradotoxinem, patologické stavy vyvolané vlivem horkého klimatu) v zemi konání. Zdůrazněny jsou i možnosti prevence, včetně očkování před cestou do Japonska (očkování proti spalničkám, příušnicím a zarděnkám, očkování proti žloutence A a B, očkování proti Neisseria meningitidis A,C,W,Y a proti japonské encefalitidě) a léčby. Tento materiál je doplněn „Návrhem opatření ke snížení rizika

infekčních komplikací u vrcholových sportovců“, zohledňují specifické zdravotní a epidemiologické charakteristiky skupiny vrcholových sportovců a k tomu navržených opatření obecných, diagnostických a léčebných určeným svým obsahem pro Lékařskou komisi ČOV.

Problematika zdravotního zabezpečení českého olympijského týmu je nedílnou součástí vydaného materiálu určeného členům českého olympijského týmu v celkovém rozsahu 62 stran. V kapitole „Hry v době pandemie COVID-19“ na str. 12-19 jsou shrnuty základní pravidla a informace pro chování sportovců v podmínkách trvání této výjimečné zdravotní hrozby. Formou zaškrťovacího seznamu jsou uvedeny pokyny, co nezapomenout na cestu do Japonska, včetně pokynu seznámit se a rozumět všem pravidlům uvedeným v „Příručce pro sportovce a členy doprovodu“, pokynů ke stažení elektronických aplikací ke COVID-19 požadovaných organizátory OH TOKIO a pokynů vybavit se tištěnou podobou certifikátů o absolvovaném očkování nebo negativním testu absolvovaném 96-72 hod před odletem a další dokumentace ke COVID-19 – ČOV vytvořený COVID PASSPORT. Instrukce zohledňuje dobrovolnost očkování proti COVID-19. Další částí je pokyn ke sledování zdravotního stavu sportovců a členů doprovodu 14 dnů před odletem, údaje o zdravotním stavu, příznacích onemocnění a tělesné teplotě je nutné zaznamenat do vytvořené jednotné tabulky. V další části textu nazvaném „Co dělat, když...“ jsou uvedeny podrobní popisy a instrukce v posledních 14 dnech před odletem z ČR včetně instrukcí k testování (jaký test, kde se testovat, v jakém časovém intervalu, co dělat v případě pozitivního výsledku). Dále jsou popsány pokyny a instrukce pro postup po přeletu do Japonska možných situací a jejich řešení před odletem, po přeletu do Japonska a instrukcí k postupům požadovaným organizátory OH TOKIO k testování, v případě positivity testu pro pozitivního i jeho možné a potvrzené kontakty. Informace jsou dále doplněny „10 radami šéflékaře, jak se nenakazit ještě před odjezdem“, zpracované dle stávajících vědeckých poznatků a v souladu s platnými předpisy a postupy na národní i mezinárodní úrovni.

Součástí publikace je speciální dokument připravený Lékařskou komisí ČOV tzv. COVID-19 PASSPORT, který shrnuje „kovidovou anamnézu“ každého člena ČOT a byl připraven pro případ, kdy by bylo nutné předložit expertní komisi v místě konání OH TOKIO podklady při nejasném výsledku testu. Doklady o prodělaném onemocnění, očkování, protilátkách a testech jsou podkladem pro rozhodování, o tom zda člen ČOT může i nadále soutěžit či vykonávat svou roli. Ustaven byl i tzv. styčný důstojník pro COVID-19 a všem členům ČOT byli poskytnuty přesné informace jak jej kontaktovat a jaká je jeho role. Byly nastaveny jasné komunikační toky pro řešení problematiky COVID-19.

Všichni ČOT obdrželi před odletem z ČR od ČOV „Příručku pro sportovce a členy doprovodu - Váš průvodce bezpečnými a úspěšnými hrami“ zpracovanou ve spolupráci s Mezinárodním olympijským výborem a Mezinárodním paralympijským výborem. Tato příručka na 69 stránkách, rozpracovává podrobně instrukce k zásadám, pravidlům a podmínkám zdravotního zabezpečení OH TOKIO. Informace uvedené v příručce byly předány sportovcům před odletem v aktualizované verzi. Příručka je zpracována dle stávajících vědeckých poznatků a v souladu s platnými předpisy, požadavky a postupy na národní i mezinárodní úrovni.

ČOV v období řešení pandemie a přípravy OH TOKIO od léta 2020 aktivně komunikoval s Ministerstvem zdravotnictví, s předními odborníky v oblasti epidemiologie a cestovní medicíny při přípravě zdravotního zajištění ČOT v době pandemie COVID-19. Z materiálů posuzovaných vyplývá i podpora očkování sportovců v době přípravy na OH TOKIO, tak podpora ČOV národní očkovačské strategie. Jak je patrné z výše uvedených materiálů očkování bylo ČOV a jeho Lékařskou komisí doporučováno všem členům ČOT, vzhledem k dobrovolnosti očkování nebylo a ani nemohlo být podmínkou účasti na OH TOKIO, a to i s ohledem na stanovisko MOV.

Konání OH TOKIO bylo předmětem pravidelného týdenního monitoringu Evropského střediska pro kontrolu nemocí (ECDC). Zpráva za 32. Kalendářní týden 2021 uvedla celkové počty pozitivních případů SARS-CoV-2 v době konání OH TOKIO u osob zajišťujících OH, tak u sportovců z více než 10 zemí. Z uvedených čísel je patrná nízká incidence pozitivních případů SARS-CoV-2 a lze tedy dovodit efekt všech zavedených preventivních opatření, včetně opatření jednotlivých olympijských výprav -viz níže, dostupné na

http://www.szu.cz/uploads/Epidemiologie/ECDC_communicable_disease_threats_report/2021/CDTR_32KT_2021_1.pdf

Olympijské hry v Tokiu 2020 (2021) Od 23 července do 8. srpna 2021 se konají olympijské hry v Tokiu, některé akce začínají již 21. července 2021. Paralympijské hry se budou konat od 24. srpna do 5. září 2021. Hry byly přeloženy na tento rok kvůli pandemii covid19. V 33 sportech bude soutěžit více než 11 000 sportovců, včetně více než 2 600 sportovců z Evropské unie, proběhne 339 událostí na 42 místech konání soutěží. Kromě sportovců se OH zúčastní i 40 000 osob jako „support staff“ (podpora) z celého světa. ECDC zintenzivňuje „epidemic intelligence“ aktivity mezi 16. červencem 2021 a 16. srpnem 2021, provádí cílený a systematický screening na denní bázi. Aktuálně: V týdnu od 16. do 22. července 2021 bylo během sceningu olympijských her v Tokiu 2020 detekováno několik událostí. Ke 12. srpnu 2021 bylo podle organizačního výboru olympijských her u účastníků OH 2020 (2021) zjištěno 518 pozitivních případů SARS-CoV-2 (348 u japonských občanů a 170 u nerezidentů). Tyto případy byly hlášeny u dodavatelů z Tokia (271), u personálu zajišťující OH (137), sportovců (29), pracovníků médií (32), zaměstnanců OH (14) a dobrovolníků (28). Ostatní samosprávy a národní vlády vykázaly: sportovce (3), personál související s OH (4). Dle mediálních zdrojů, byly některé pozitivní případy hlášeny u sportovců z České republiky (4), Řecka (4), Spojených států Amerických (4), Nizozemska (2), Jižní Afriky (2), Trinidadu a Tobago (2), Velké Británie (1), Alžírsko (1), Argentiny (1), Německa (1), Itálie (1), Ruska (1), Španělska (1) a Chile (1).

ČOV a jeho Lékařská komise poskytla součinnost Hygienické stanici hl. m. Prahy při provádění epidemiologického šetření z pověření Ministerstva zdravotnictví s cílem odhalit zdroj nákazy olympioniků, kteří společně cestovali do Tokia s odletem z Prahy do Tokia dne 16. 7. 2021. Závěry tohoto šetření jsou předmětem zprávy Hygienické stanice hl. města Prahy. Z odborného hlediska poznamenávám, že v případě 13 hodinového letu nelze dodržet povinnost nošení respirátoru z důvodu konzumace občerstvení (v případě zmíněného letu 4x), ze strany provozovatele letu nebylo korigováno chování cestujících, pro potřeby epidemiologického šetření nebyl poskytnut HSHMP zasedací pořádek, neboť cestujícím nebyly vydány palubní vstupenky, což ztížilo možnost určení dalších kontaktů a nastavení příslušných opatření.

ČOV žádal MZ o zajištění očkování sportovců ČOT již v lednu 2021. Tento požadavek nebylo možné naplnit s ohledem na nedostatek vakcín pro věkové skupiny osob, které byly případným onemocněním nejvíce ohroženy. Ve skupině sportovců cestujících do TOKIA výše uvedeným letem bylo očkováno téměř 80 % osob, k zajištění vakcín pro sportovce došlo v období plné přípravy na OH TOKIO, tedy cca v dubnu 2021, kdy byl v ČR již dostatek vakcín pro rizikové skupiny.

Z odborného hlediska lze kroky Českého olympijského výboru a jeho Lékařské komise k zajištění zdravotní bezpečnosti sportovců a dalších členů Českého olympijského týmu na OH TOKIO v době pandemie COVID-19 považovat za kvalitně připravené a adekvátní.

MUDr. Jarmila Rážová, Ph.D.

lékař se specializovanou způsobilostí v:

- hygieně a epidemiologii,
- epidemiologii
- veřejném zdravotnictví